

KONWENCJE UNESCO

Szereg aktów prawnych UNESCO (Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury) dotyczących światowego dziedzictwa materialnego i niematerialnego oraz jego prawnej i zinstytucjonalizowanej ochrony.

Wśród konwencji UNESCO poświęconych ochronie dziedzictwa należy wyróżnić:

1. Konwencję o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego (Haga 1954);
2. Konwencję o środkach zmierzających do zakazu i zapobiegania nielegalnemu przywozowi, wywozowi i przenoszeniu własności dóbr kultury (Paryż 1970);
3. Konwencję w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego (Paryż 1972);
4. Konwencję o podwodnym dziedzictwie kulturowym (Paryż 2001);
5. Konwencję w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego (Paryż 2003);
6. Deklarację UNESCO dotyczącą świadomego niszczenia dóbr kultury (Paryż 2003);
7. Zalecenie UNESCO w sprawie historycznego krajobrazu miejskiego (2011).

Jednym z głównych aktów prawnych UNESCO jest Konwencja w sprawie światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego z 1972 r., która zobowiązuje państwa-sygnatariuszy do identyfikacji, ochrony, konserwacji, rewaloryzacji i przekazania przyszłym pokoleniom dziedzictwa kulturowego i naturalnego. Postanowienia konwencji są efektem dostrzeżonego zagrożenia dla dziedzictwa kulturalnego i naturalnego m.in. wskutek przeobrażeń społecznych i gospodarczych. Uznaje się, że niektóre z dóbr dziedzictwa kulturalnego i naturalnego mają wyjątkowe znaczenie jako element światowego dziedzictwa, a ich uszkodzenie lub unicestwienie stanowi zubożenie dziedzictwa światowego.

Konwencja definiuje dziedzictwo kulturowe jako zabytki (architektury, rzeźby, malarstwa, archeologiczne i in.) i zespoły (architektoniczno-krajobrazowe) posiadające powszechną ważność z punktu widzenia historii, sztuki lub nauki. Sformułowano w niej także definicję miejsca zabytkowego jako dzieła człowieka lub wspólnego dzieła człowieka i natury, mającego powszechną wartość z punktu widzenia historycznego, estetycznego, etnologicznego lub antropologicznego. W dokumencie określa się również zakres pojęcia „dziedzictwo naturalne”, za które uznano pomniki przyrody utworzone przez formacje fizyczne i biologiczne, formacje geologiczne i fizjograficzne jako strefy stanowiące siedlisko zagrożonych zagładą gatunków zwierząt i roślin oraz miejsca lub strefy naturalne o oznaczonych granicach, charakteryzujące się pięknem naturalnym. Dziedzictwo naturalne przedstawia powszechną wartość naukową bądź estetycznej.

Przy UNESCO powołano „Komitet Dziedzictwa Światowego” i ustanowiono powszechną ochronę dziedzictwa m.in. przez wpisywanie zabytków na listę światowego dziedzictwa UNESCO.

[M.K.]

Literatura:

„Konwencja w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego”, dostęp 6 marca 2017.

http://www.unesco.pl/fileadmin/user_upload/pdf/Konwencja_o_ochronie_swiatowego_dziedzictwa.pdf.

„Konwencja w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego”, dostęp 4 marca 2017. <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20111721018/O/D20111018.pdf>

„Polski Komitet ds. UNESCO”, dostęp 16 kwietnia 2017. <http://www.unesco.pl/kultura/dziedzictwo-kulturowe/dziedzictwo-niematerialne/>.

Zalasińska, Katarzyna. „Ochrona miejsc światowego dziedzictwa w prawie polskim – plan naprawczy”. *Ochrona Zabytków* 65 (2012): 127-134.

Zeidler, Kamil. *Prawo ochrony dziedzictwa kultury*. Warszawa: Wolters Kluwer, 2007.

